

Beslutsunderlag, analys av nuläge och omvärld

1. Nulägesanalys

Alla som bor och verkar i kommunen vill att Hylte kommun ska vara en attraktiv kommun. För att möjliggöra förbättringar behöver politiken och tjänstemännen arbeta både på kort och lång sikt. På kort sikt arbetar vi i det dagliga för att göra rätt saker. På längre sikt behövs en gemensam syn på hur Hylte kommun ska göra förflyttningar för att möta framtiden. Översiktsplanen är ett exempel på inriktning för kommunen. Tillväxt- och utvecklingsstrategin är ett kommande dokument för kommunens gemensamma framtidsambitioner samtidigt som medborgardialogen ska vara ett viktigt underlag för Hylte kommuns kommande arbete och satsningar.

Inför REP-arbetet 2025-2028 kommer analys av nuläge och omvärld att utgå från åtta samhällsutmaningar. För att kommunen ska kunna möta dessa utmaningar behöver nämnderna beskriva vilka långsiktiga effekter som nämnden/kommunen står inför och hur vi vill och kan lösa dessa. De övergripande områdena är:

- ☞ **Sysselsättning/kompetensförsörjning**
- ☞ **Strategisk bostadsförsörjning och attraktiv utemiljö**
- ☞ **Utbildning**
- ☞ **Livsplats för alla generationer**
- ☞ **Infrastruktur**
- ☞ **Ekonomisk tillväxt**
- ☞ **Demokrati och mötesplatser**
- ☞ **Trygghet och inkludering**

Sysselsättning/kompetensförsörjning

Hylte har en stor utmaning jämfört med större kommuner och andra aktörer att attrahera vissa yrkeskategorier och måste använda de fördelar som finns i kampen om duktig och kompetent personal. De senaste åren har det blivit allt svårare att rekrytera och behålla i första hand specialisttjänster som ingenjörer, planarkitekter, projektledare m.fl. Att dessa kompetenser finns på plats är avgörande för att detaljplaner, exploateringsprojekt m.m. ska kunna verkställas i önskad omfattning.

Förvaltningen har under året lagt ner mycket tid och resurser på rekryteringar och det är viktigt att arbeta för att kommunen är en attraktiv arbetsgivare. Verktyg som distansarbete, flexibla arbetstider, digitala system är nödvändiga för att attrahera och behålla personal. Andra sätt att attrahera personal är möjligheten till traineetjänster och mentorskap. Även samverkan med andra kommuner är viktigt för att klara kompetensförsörjningen, särskilt vad gäller specialisttjänster.

Kompetensutveckling och/eller validering av befintlig personal i syfte att höja kompetensen och kvaliteten på utförda tjänster sker i viss omfattning idag men kan utvecklas ytterligare.

Samhällsbyggnadsnämnden har stora och komplicerade upphandlingar och det ställs stora krav på kontoret att leverera underlag inför upphandling enligt den process som upphandlingsenheten arbetar efter. Upphandling och avtalsuppföljning kräver specialistkompetens och nämnden ser att det finns behov av kompetensutveckling av förvaltningens personal i dessa frågor.

GIS-stödet med dess digitala kartor är ett grundläggande verktyg för stora delar av samhällsbyggnadsförvaltningen. Programvaran och dess funktioner är i ständig utveckling och under 2025 kommer en större uppdatering behöva ske där den underliggande plattformen för förvaltningens GIS-program Geosecma behöver uppgraderas.

Strategisk bostadsförsörjning och attraktiv utemiljö

Det är en stor utmaning att klara kommunfullmäktiges mål avseende önskad befolkningsökning då trenden snarare är en vikande befolkning. Det finns studier (t.ex. Kairos Futures rapport Framtidens flyttmönster och boendepreferenser, juni 2023) som visar vad som gör en plats attraktiv att bo på.

Det som allra flest anser som viktigt för att en plats ska vara attraktiv är att platsen är trygg, lugn och att det är låg brottslighet. Generellt mindre viktigt är de mer urbana kvaliteterna, som liv och rörelse och nöjesutbud. Rapporten berör också vilka parametrar som kommer att vara viktiga vid en kommande flytt. Här rankas förutom trygghet och grundläggande säkerhet också god tillgång till vatten och möjlighet till en hållbar livsstil högt. Sammantaget talar mycket till Hyltes fördel – tryggt, låg brottslighet, god tillgång till vatten och närhet till natur.

Det gäller dock att skapa trevliga livsmiljöer och en omgivning som man vill bo och vistas i. Det är en utmaning att med begränsade resurser hålla de offentliga miljöerna i ett vårdat skick, något som gata- och parkenheten kämpar med dagligen. Samordningen med Hyltebostäder är ett steg på vägen och har hjälpt båda organisationerna men för att lyfta den offentliga miljön ytterligare en nivå räcker inte dagens resurser.

Vid en jämförelse i Kolada av nettokostnad parker, dividerat med antal invånare totalt 31/12, som avser kommunal parkverksamhet som parker, lekplatser, offentliga toaletter, naturområden etc., är resultatet att Hylte kommun lägger väsentligt lägre resurser på detta än övriga Hallandskommuner per invånare. 2023 var nettokostnaden för Hylte 207 kr/inv och för övriga kommuner låg nettokostnaden i intervallet 420 kr/inv och 766 kr/inv.

Ett exempel där resursbristen är påtaglig är lekplatser som är uppskattade och efterfrågade av samhällsinvånare. Hylte kommun har dock relativt många lekplatser i förhållande till befolkning. Det går inte hålla det stora antalet lekplatser i drift om inte resurserna ökar då besiktningar, underhåll och tillsyn har ökat i kostnader. Ett alternativ är att minska antalet lekplatser.

När det gäller vandringsleder så har ett samarbete med Region Halland resulterat i stora insatser framför allt på Hallandsleden men även kommunens interna vandringsleder vilket har bekostats av Regionen. Däremot saknas det medel framöver för att hålla vandringslederna i gott skick.

En annan viktig del av attraktiviteten är arbetet med förfallna fastigheter och ovårdade tomter. Bygg- och miljöenheten har tidigare haft ett ekonomiskt tillskott motsvarande en halv tjänst för att ha en kontinuitet i arbetet. Tillskottet upphörde vid halvårsskiftet 2023 och även om arbetet fortfarande är oerhört viktigt har handläggning av bland annat bygglovsansökningar fått företräde. Vill man uppnå en attraktiv miljö inte minst i tätorterna är det viktigt att fortsätta med tillsyn av förfallna fastigheter och ovårdade tomter även om processerna är långa och lagstiftningen strikt och gör dessa ärenden komplicerade.

Inför kommande år råder stor osäkerhet hur mycket staten kommer att finansiera kalkning av sjöar och vattendrag för att motverka försurning. Det har under många år pågått ett framgångsrikt med hjälp av detta bidrag men det har aviserats neddragningar. Ska inte arbetet ha varit förgäves behövs ekonomiskt tillskott av kommunala medel.

September 2023 antog kommunfullmäktige en planeringsstrategi som en del av den kommunala översiktsplaneringen. Plan- och bygglagen har skärpts och framöver måste kommunerna anta en planeringsstrategi under de två första åren efter ett ordinarie val annars riskerar översiktsplanen att bli inaktuell. Hylte har en relativt ny översiktsplan och det finns ett behov av att arbeta mer löpande med översiktsplanen framöver vilket innebär behov resurser för detta.

I Sverige pågår ett stort arbete nationellt och på många av kommunerna för att digitalisera detaljplaner. Det ger möjlighet att förenkla för näringsliv och privatpersoner att hitta information om vad som gäller för deras fastigheter och i förlängningen kan även digitalisering av detaljplaner innebära en förenklad och förbättrad bygglovsprocess. Alla nya detaljplaner som tas fram i Hylte kommun följer den standard som numera gäller i Sverige men kommunens många äldre detaljplaner skulle behöva gås igenom och digitaliseras. Det är ett stort jobb och det behöver påbörjas.

Utbildning

Samhällsbyggnadsnämnden ser kosten som en viktig del för att eleverna ska klara skoldagen och är en del i att skapa en attraktiv kommun. Kostenheten har en måltidsutvecklare som har i uppdrag att driva kvalitetsarbete och utveckling av arbetsmetoder och måltidskvalitet för att öka kompetensen hos medarbetarna, planera och näringsberäkna måltider, delta i livsmedelsupphandlingar m.m.

Enheten vill utveckla både måltiden och upplevelsen kring denna i samverkan med skolan och omsorgen. Både yngre och äldre ska serveras näringsriktiga och smakfulla måltider som tillfredsställer alla sinnen och ger den energi som behövs för t.ex. en lång skoldag. De ökade kostnader för livsmedel har stabiliserats något men påverkar dock fortsatt menyerna och valfriheten i negativ riktning.

Det är inte bara maten som serveras som är viktigast för eleverna – det är de sociala aspekterna av skolmåltiden, som trygghet och socialt sammanhang i skolrestaurangen. Detta visar ny forskning som undersökt elevernas egna upplevelser av skolmåltiderna och som gjorts på uppdrag av Livsmedelsverket. På Örnaskolan har det skett förändringar i matsalen med ny inredning för att skapa en tryggare måltidsmiljö. Förändringarna har skapat en restaurangkänsla i matsalen och med fler gröna växter och skärmar har det skapats rum i rummet. Några av de elever som av olika anledningar ibland valde bort skollunchen innan har börjat komma tillbaka. Nästa steg är att gå vidare till fler skolmatsalar och se om det finns möjlighet att med små medel skapa trivsel och trygghet även där.

Andra idéer som finns är att utöka odlingen på skolan i mindre skala för att väcka elevernas intresse och engagemang för maten och i slutändan kunna servera egenodlade örter, grönsaker, frukt och bär m.m.

Livsplats för alla generationer

En hållbar samhällsutveckling är grundläggande för att det ska vara lockande för människor att flytta till en plats och vilja stanna kvar. Ingen vill bo på en plats där man känner sig otrygg eller utestängd, hur fin bostaden än är. För att en plats ska vara attraktiv måste den socialt hållbar. Vad som är en attraktiv livsplats varierar från person till person, men gemensamt är behovet av trygghet, tillit, öppenhet och tolerans. Platsens fysiska kvalité, hög kvalité på

skolor och övrig välfärdsservice och också viktig. Dessutom behöver det finnas bostäder som passar olika behov och önskemål.

Infrastruktur

Gata-park

Inventeringen av kommunens gatunät påvisade att arbetet med att kostnadseffektivt underhålla kommunens gator behöver påskyndas då det finns en skuld för uteblivet underhåll. Men om detta kan påbörjas från och med 2025 så finns det ändå goda förutsättning eftersom behovet inte ligger på mer än ca 25 % högre än befintlig investeringsbudget räknat under en tio års period. De enskilda vägar som finns inom kommunen är av stor vikt för landsbygden och är i behov av högre bidrag då medlen inte är i närheten av det verkliga behovet.

VA-försörjning

Den fortsatta utvecklingen och förvaltningen av VA-anläggningen styrs i hög grad av den VA-plan som kommunfullmäktige beslutade om 2022. De största investeringarna under de närmaste åren utöver reinvesteringar i VA-anläggningen är överföringsledning till Landeryd, byggande av vattenverk i Björnaryd och övriga åtgärder för säkrare dricksvattenvattenförsörjning.

Avfallsområdet

Inom avfallsområdet styrs verksamheten förutom av avfallsplanen också av de förändringar inom avfall och återvinning som beslutas om på central nivå. Riksdagen har beslutat att kommunerna senast år 2027 ska samla in förpackningar av t.ex. papper, plast och metall direkt vid fastigheten, så kallad fastighetsnära insamling. För Hyltes del innebär det senast år 2026 då avtalet med nuvarande entreprenör upphör den 31 december 2025. Fyra närliggande kommuner samlar in och hanterar hushållsavfall sedan några år tillbaka i det gemensamma kommunalförbundet Samverkan Återvinning Miljö (SÅM). Ett eventuellt inträde för Hylte kommun i SÅM från och med 2026 har utretts under 2024. Om ett inträde blir verklighet innebär detta en verksamhetsövergång och att framtida investeringar genomförs av SÅM.

Ekonomisk tillväxt

Samhällsbyggnadsnämnden och speciellt bygg- och miljöenheten har en koppling till näringslivet när det gäller detaljplaner, lovärenden, tillsynsärenden m.m. och har därmed en viktig roll för kommunens ekonomiska tillväxt. De senaste årens undersökningar visar att mycket fungerar mycket bra men det finns fortsatt utvecklingspotential i syfte att stödja företagen med en snabb och korrekt handläggning. Digitala tjänster har införts men det finns ett behov av ständig utveckling samtidigt som kostnader för system och inte minst GIS ökar.

Demokrati och mötesplatser

I översiktsplanen lyfts vikten av att utveckla allsidiga mötesplatser och trygga och välkomnande offentliga miljöer i syfte att förstärka tilliten och främja miljöer som inbjuder till delaktighet och underlättar för möten och samspel mellan människor. Kommunen ska arbeta för att bygga bort barriärer och strukturer som separerar och länka samman olika delar av tätorterna med varandra¹.

Det finns ett fortsatt behov av fortsatt digitalisering och utveckling av e-tjänster inom nämndens område. Under 2024 har implementeringen av digitala ansökningar och digital ärendehandläggning fortsatt inom både bygglovsandläggningen samt inom miljö- och hälsoskydd. Ett projekt för att undersöka hur införandet e-arkivering kan genomföras har pågått inom bygglovshantering. Även om projektet fortfarande pågår pekar mycket mot att ett genomförande av e-arkivering kräver tillägg till ärendesystemen, snarare än att det kan lösas av kommunens egna handläggare. Ökad digitalisering av ärendeflödena kräver därför ytterligare resurser.

Trygghet och inkludering

En del i att vara en attraktiv kommun är att det finns ett medvetet och aktivt arbete kring trygghet. När det gäller den fysiska tryggheten kan den förbättras genom rätt belysning på rätt platser, att allmänna platser och grönytor inte får växa igen osv. Att skapa en god trafiksäkerhet är ett annat sätt att arbeta med trygghet t.ex. vad gäller säkra skolvägar. Nämnderna behöver samverka kring trygghetsskapande åtgärder och det måste tydligt framgå vem har ansvar för vad och vem som kan påverka.

En del i det trygghetsskapande arbetet är att fortsätta arbetet med förfallna fastigheter och ovårdade tomter. Ett samhälle där fastigheter tillåts förfalla och ibland även utgöra en direkt fara bidrar inte till bilden av ett tryggt och attraktivt samhälle.

Kommunens tillsynsverksamhet inom området miljö och hälsa bidrar till ökad trygghet för kommunens invånare. Det ska vara säkert att besöka restauranger, handla livsmedel m.m. och att företag tar hänsyn till människors hälsa och miljön i sin verksamhet. Behovsutredningen som ligger till grund för tillsynsplanen visar att nämnden inte har tillräckliga resurser för att utöva en korrekt tillsyn. I behovsutredningen som togs fram hösten 2023 sakades 0,9 årsarbetskrafter för åren 2024 – 2026.

Bygg- och miljöenheten handlägger ansökningar om bostadsanpassningsbidrag som är ett kommunalt bidrag för personer som har en funktionsnedsättning. Med hjälp av bostadsanpassningsbidrag görs anpassningar av boende som är nödvändiga för att bostaden ska kunna fungera i det dagliga livet. Till exempel att bygga om kök och badrum, ta bort trösklar eller ordna en ramp vid entrén. Samhällsbyggnadsnämnden vill flagga för att i takt

¹ sid 57, Övergripande planeringsinriktning - Människor och livsmiljö, Hylte kommuns översiktsplan

med den omställning som pågår inom hälso- och sjukvården med inriktningen att personer i första hand ska vårdas i hemmet kommer troligen behoven av bostadsanpassningar att öka.

Övrigt

I förvaltningens arbete krävs ett stort antal olika verksamhetssystem för hantering, dokumentation och handläggning av ärenden. Att systemen är aktuella och integrerade är en del i förutsättningarna för att hålla en hög kvalitet och rättssäkerhet i ärendehantering. Som en lite mindre kommun måste kommunen dels köpa in systemen, dels köpa in tjänster för att uppdatera och underhålla systemen. Kostnaderna för detta ökar snabbt och förvaltningens bedömning är att kostnaderna kommer fortsätta att öka.